

Referansedata

Fylke: Møre og Romsdal
Kommune: Sunndal
Kartblad: 1420 IV
H.o.h.: 0-594moh
Areal: 612 daa

Prosjektilhørighet: Bekkekløfter 2008
Inventør: GGA
Dato feltreg.: 22/09/2008,
Vegetasjonsone: Mellomboreal
Vegetasjonseksjon: O2-Klart oseanisk

Sammendrag / Kort beskrivelse

Hisdalen ligger nordvest i Sunndal kommune, nær grensa mot Tingvoll kommune og på nordsiden av Sunndalsfjorden. Den er en bratt og nokså grunn bekkedal som ligger i ei svakt formet gryte, vendt mot sørvest. Berggrunnen er i utgangspunktet fattig gneis, men topografi og eksposisjon medfører likevel forekomst av til dels kalkkrevende vegetasjon. Nedre deler ligger i boreonemoral sone, men området spenner over hele gradienten opp til snaufjellet.

Undersøkellesområdet er dominert av furuskog, men det er også noe fjellbjørkeskog i øvre deler, samt innslag av noe ospeskog et stykke ned i lia. I tillegg en mindre forekomst av almeskog ut mot noen stup i øst. Blåbærskog er vanlig i øvre deler og bærlyngskog i midtre og nedre deler. Lokalt finnes også litt lågurtskog, dels med kalkpreg, samt et mindre område med alm-lindeskog.

Karplantefloraen er ganske fattig i furuskogen, noe rikere med innslag av en del edellaavskogsplanter i lauvskogen. I tillegg litt kvit skogfrue lokalt i nedre deler. Området har en rik funga av vedboende sopp, særlig på grove, morkne læger av furu og gamle ospelæger, inkludert et ti-talls rødlistearter, hvorav flere er nasjonalt sjeldne og rødlistet som sterkt truet. Enkelte kravfulle marklevende sopp er også påvist, inkludert kalkskogsarten blågrå vokssopp. Mosefloraen er gjennomgående mer triviell, men grønnsko finnes lokalt. Av lav er lungenever-samfunnet lokalt ganske godt utviklet, mens det bare er gjort enkeltfunn av kravfulle skorpelav. I tillegg finnes enkelte gammelskogstilknyttede fuglearter.

Det er tidligere skilt ut 2 verdifulle naturtyper som dekker både dalen og lisa mot vest, og disse er opprettholdt her (verdier knyttet til bl.a. gammel furuskog, gammel ospeskog, kalkskog og alm-lindeskog). Innenfor undersøkellesområdet er ellers minst 15 rødlistearter påvist, inkludert 4 sterkt truede arter og en sårbar art. Forekomsten av arter knyttet til død furu er en av de beste i regionen.

I forhold til mangelanalyser for skogvern i Norge (Fremstad mf.l. 2002, 2003) så fanger Hisdalen isolert sett godt opp kvalitetene knyttet til gammel furuskog med urørt preg og rødlistearter. Den er samtidig en del av et stort, intakt skogområde og har også klare kvalitetene knyttet til rik edellaavskog og kalkskog.

Samlet får Hisdalen isolert sett 4 poeng og vurderes som regionalt til nasjonalt verdifull. Den er samtidig en del av et stort område som er vurdert å ha ****-stjerner av Holtan (2006) og der kartleggingen i 2008 ikke endrer på denne vurderingen.

Feltarbeid

Området er befart av Geir Gaarder 22. september 2008, med en lang feltdag. I tillegg foreligger egne feltnotater fra området 05.11.2006 (samt eldre observasjoner jf litteraturkilder).

I 2008 var utgangspunktet for befarings Havdalen i Tingvoll kommune. Stien fram til Almskåra ble benyttet, samt videre sti til Jesperslettet og hjortetråkk innover lia til fast krysningsspunkt av Hisdalen. Videre ble selve kløfta forsøkt oppover, men viste seg ikke farbar (stans etter ca 50 meter), slik at lia på østsiden ble befart noe oppover, før en avstikker ned ei grunn lita sidekløft ned i bunnen av dalen ved bekkemøtet. Samme vei oppover igjen og så ned lia på kanten mot bergene innenfor før dalen ble krysset på det faste punktet. Retur via nedre hjortetråkk litt under Jesperslettet.

Sammen med tidligere undersøkelser medfører dette at det meste av området er undersøkt, men det er trange partier av selve bekkekløfta som bare er tilgjengelig med klatreutstyr. Det er også mindre partier på østsiden av bekken i nedre deler som er lite undersøkt, men avstandsbetraktninger har vist at det der er forholdsvis fattig og samtidig ikke særlig gammel furuskog.

Tidspunkt og værets betydning

Forholdene under kartleggingen høsten 2008 var ganske gode med pent høstvær. Soppsesongen var relativt dårlig, men enkelte marklevende arter ble likevel påvist (deler av området ble undersøkt i en noe bedre periode i 2006). Tidspunktet var for øvrig godt for å fange opp lav og moser, litt seint for å få med seg hele karplantefloraen og lite egnet for fugl.

Utvelgelse og undersøkellesområde

Området inngår i arbeidet med systematiske undersøkelser av bekkekløfter, et felles prosjekt i regi av Direktoratet for Naturforvaltning og NVE. Dette er andre ledd i systematiske biologiske undersøkelser av spesielt prioriterte og biologisk viktigste skogtyper i Norge. I Møre og Romsdal omfatter "bekkekløftprosjektet" 44 lokaliteter i 2008.

Arbeidsgrensene for undersøkellesområdet var på forhånd grovt definert av Fylkesmannen i Møre og Romsdal i samarbeid med Direktoratet for Naturforvaltning, i form av en angivelse av kløfta som skulle undersøkes. Samlet har kløfta en lengde på rundt en kilometer.

Tidligere undersøkelser

Hisdalen og fjordlia nordvestover til Almskåra og kommunegrensa mot Tingvoll er forholdsvis godt undersøkt tidligere, gjennom en rekke besøk de siste 10 årene av Geir Gaarder, et par besøk av John Bjarne Jordal og enkeltbesøk av andre. Området er nærmere beskrevet i naturtypekartleggingen for Sunndal kommune (Jordal 2004), der Hisdalen og lia mot Almskåra er delt inn i to langstrakte lokaliteter, begge av verdi svært viktig (A) og med ulike typer kvaliteter, primært knyttet til gammel og/eller kalkrik skog. I tillegg er hele området, samt fjordlia videre innover til Flå omtalt av Holtan (2006) i Naturvernforbundet sin Unike-skoger-rapport, og der vurdert som nasjonalt verdifullt med ****-stjerner.

Samlet sett har det vært en god del undersøkelser i området og datagrunnlaget vurderes som relativt godt. Det er best på karplanter, fugl, lav og vedboende sopp, noe svakere på marklevende sopp og moser, mens lite hittil er gjort på virvelløse dyr.

Beliggenhet

Hisdalen er en bratt, ganske liten dal på nordsiden av Sunndalsfjorden, nordvest i Sunndal kommune. På motsatt side av fjorden ligger Jordalsgrenda, mens nærmeste bebyggelse på samme side er den fraflyttede gården Almskåra knapt 2 km mot nordvest (inntil kommunegrensa til Tingvoll), og en må nesten 5 km til sørøst for å komme til nærmeste gårdsbruk i den retningen (Flå).

Naturgrunnlag

Topografi

I denne bratte og delvis utlignende fjordlia kommer flere bekker ned, med Hisdalen som den mest markerte kløfta. Bekken har sitt utspring på snaufjellet mot Viddalen i Tingvoll, til dels over 800 m o.h., og i løpet av ca 2 km faller den ned til fjordnivå, der ca halve strekningen (under knapt 600 m o.h) er skogkledd. Bekken går hovedsakelig over berg og grov stein og danner enkelte mindre fossefall. Det er i øvre deler snakk om to greiner som løper sammen nede i kløfta rundt 260 m o.h. Under ca 400 m o.h. går bekken(e) stort sett i ei trang kløft med opptil vel 10 meter høye bergvegger på begge sider, der det bare er mulig å komme ned til bekken et par steder uten klatreutstyr. Selve Hisdalen har delvis en mer åpen gryteform, men omtrent uten flate partier (bare småflekker i sørøst, vel 100 m o.h.).

Geologi

Tveten et al. (1998) oppgir bare gneis fra området. Denne vil i utgangspunktet normalt bare gi grunnlag for forholdsvis nøysom og lite kalkkrevende vegetasjon. Dels stemmer dette også for fjordlia på nordsiden av Sunndalsfjorden, men i likhet med erfaringer fra andre slike svært bratte soleksponerte fjordlier på Nordvestlandet, så kan det likevel være lokalt til dels svært velutviklede kalkfurskoger selv på gneis. Det er også mulig at det er lokale forskjeller som ikke kommer fram på geologisk kart. Stripper med amfibolitt er kjent lenger ut i fjordsystemet, og sannsynligvis er det et lite belte med noe bedre berggrunn som kommer fram lokalt på østsiden av Hisdalen (der det opptrer til dels frodig edellauvskog).

Vegetasjonsgeografi

Vegetasjonseksjon: O2-Klart oseanisk, vektasjonsone: mellomboreal 30% (ca 180daa) sørboreal 30% (ca 180daa) boreonemoral 30% (ca 180daa) nordboreal 10% (ca 60daa) .

Ut fra Moen (1998) sitt kart over vegetasjonssoner i Norge er det boreonemoral vegetasjon i nedre deler av lia, mens mellomboreal vegetasjon tar over i øvre deler. Det bratte terrenget gir kort avstand mellom ulike soner, og trolig finnes det trekk fra både boreonemoral sone (under ca 200 m o.h.), sørboreal sone (200-400), mellomboreal (opp til nærmere 500 meter) og nordboreal sone (øverste fjellskogen) her. Området er videre ført til klart oseanisk vegetasjonseksjon, men det overveiende bratte og sørvesteksponerte terrenget medfører at fuktighetskrevende arter er mangelvare, mens varmekjære arter med til dels klart sørøstlige utbredelsestrekk er mer framtrødende. I tillegg også en del typiske sørvestlige arter. Nedbørmengdene ligger mellom 1500 og 2000 mm, sannsynligvis med en klar gradient der det kommer minst nede ved fjorden og en god del mer opp mot snaufjellet.

Klima

Lokalklimatisk ligger omtrent hele lokaliteten forholdsvis åpen og eksponert med dårlig grunnlag for arter som krever konstant høy luftfuktighet.

Vegetasjon og treslagsfordeling

Selve Hisdalen har en del blåbærskog i øvre deler, spesielt på østsiden. I nedre deler og på vestsiden er det mye bærlyngskog, ofte moserik. Dels kommer det nok også inn knauskog på de mest brattlendte partiene. I tillegg finnes noe lågurtskog, ofte med varmekjære innslag i floraen og med osp som viktig treslag. I nedre deler, på vestsiden av bekken, er det innslag av rik blandingsskog med lågurtpreg, der flere artsfunn peker i retning av svakt utviklet kalkskog. Et parti på østsiden av kløfta har i tillegg noe alm-lindeskog. For øvrig er det noe bergvegger, ofte sure og fattige, men også med litt rikere lav- og moseflora ved alm-lindeskogen, mens det er dårlig med rasmark (lokalt noe fattig steinrik og delvis skogkledd rasmark). Fuktkrevende samfunn mangler omtrent totalt.

Skogstruktur og påvirkning

Området har skog i aldersfase, samt lokale innslag av oppløsningsfase på steder med lauvdominert skog på god bonitet. Det er samtidig noe forskjeller i påvirkningsgrad på skogen. Under ca 300 m o.h. bærer skogen preg av flere gjennomhogster og innslaget av gadd og gamle, grove læger av furu er sparsom. Over dette nivået, ikke minst på østsiden av bekken, er det derimot jevnere forekomst av slike elementer i skogen, samlet sett i mengder som er svært sjeldne å finne i regionen. Disse områdene bærer preg av bare å ha vært gjennomhogd kanskje en gang de siste par hundre årene (lokale kilder som Ola Almskår pers. medd. har da også fortalt at det tidligere var relativt store mengder furugadd som stod oppe i lia her). Når det gjelder lauvskogen, så er det vanskeligere å vurdere graden av hogstpåvirkning på denne. Noe av den har nok vært hogd en del på før i nedre deler. Det er derimot mulig at lauvskogen ut mot stupa i øst er relativt lite påvirket, da det finnes en god del dødt og dels morkent trevirke der, og selv almetrærne virker gamle og ustyvede. Samlet sett vurderes kontinuiteten i gamle trær og dødt trevirke som regionalt sett meget god, særlig for furu.

Kjerneområder

I det følgende listes informasjon om de avgrensede kjernelokalitetene i området Hisdalen, Sunndal. Nummereringen referer til inntegninger vist på kartet.

1 Sunndalsfjorden nordside: Almskåra-Hisdalen nedre del

Naturtype: Kalkskog -
BMVERDI: A

Beskrivelsen er primært basert på Jordal (2004) sin omtale, men med supplement fra senere egne (G. Gaarder) undersøkelser, sist 22.09.2008.

Generelt: Lokaliteten omfatter området fra Inner-Almskåra til Hisdalsneset. Her er bare avgrenset de nedre delene av lia, dvs. de laveste ca. 150-200 høydemeterne, som ikke regnes med til gammel skog (se egen lokalitet). Lokaliteten er boreonemoral og artsrik, og naturkvalitetene er særlig en konsekvens av det varme klimaet. Av trær er hengebjørk og furu vanlige, ellers forekommer hassel, alm, rogn, selje, osp og spredt bergasal. Alm kan være opp til 70 cm i stammediameter, har få merker etter styving, og er litt gnagd på av hjort.

Vegetasjon: Området er en mosaikk av berg og rasmark, edellauvskog (dels hasselskog) og furuskog som stedvis kan regnes som lågurtfuruskog (kalkskog).

Kulturpåvirkning: Tidligere hogst av ved og tømmer (Ola Almskår pers. medd.). Hengebjørk har vært styvet i nærområdet til Almskåra. Tidligere beiting av bl. a. geit.

Artsfunn: Rødlisterte planter: god bestand av kvit skogfrue nord for Hisdalen, samt spredte forekomster av alm. Følgende rødlistete sopparter er funnet: blek sovelriske *Lactarius resimus* (NT), blågrå vokssopp *Hygrophorus atramentosus* (EN), fagervokssopp *Hygrophorus calophyllus* (EN), ferskenpote *Rhodotus palmatus* (CR), furufåresopp *Albatrellus subrubescens* (NT), glatt storpig *Sarcodon leucopus* (NT), storsporet klubbesopp *Clavariadelphus sachalinensis* (DD), *Oligoporus guttulatus* (VU), rustbrun parasollsopp *Lepiota fulvella* (NT) og luresøtpigg *Bankera fuliginosa* (NT). Ferskenpote er knyttet til gamle og grove almelæger og er svært sjelden både nasjonalt og internasjonalt, der forekomsten her er den nordligste. Andre sopparter: *Entoloma caesiocinctum*, beltebrunpig, grå trompetsopp, gullkremle, svart trompetsopp, hasselskrubb, kjempemusserong (furusogsart foreslått til Bernkonvensjonen, eneste funn i kommunen), gal-lerørsopp. Av planter kan nevnes bergasal, bergfrue, bergmjølke, blårap, breiflangre, brunrot, engtjæreblom, fingerstarr, furuvintergrønn, grov nattfiol, gulsildre, hengeaks, humle, klengemaure, klokkevingergrønn, kransmynte, krossved, liljekonvall, loppestarr, lundgrønnaks, lundrapp, myske, nattfiol, prikkperikum, rødflangre, sanikel, skogfaks, skogflatbelg, skogsvingel, skogvikke, storklokke, svarterte knapp, trollbær, trollurt, vaniljerot, vårterteknapp. Av lav ble det på trær og berg funnet sølvnever, vanlig blåfyllav, lungenever og lodnevrenge. Mosen gulband *Metzgeria furcata* og soppen skrukkeøre *Auricularia mesenterica* ble funnet på alm. Selje med seljekjuka. Territoriehevdende kvitryggspett er sett i hekketida.

Verdsetting: Området blir verdsatt til A (svært viktig) på grunn av at det er velutviklede og meget artsrike skoger med mange rødlistearter.

Hensyn/skjøtsel: Det er ønskelig med minst mulig hogst. Treslagskifte bør unngås.

2 Sunndalsfjorden nordside: Almskåra-Hisdalen øvre del

Naturtype: Gammel barskog - Gammel furuskog
BMVERDI: A

Beskrivelsen er primært basert på Jordal (2004) sin omtale, men med supplement fra senere egne (G. Gaarder) undersøkelser, sist 22.09.2008.

Generelt: Lokaliteten ligger i den bratte sørvestvendte lisida av Sunndalsfjorden, mellom Almskåra og Hisdalsneset. Den avgrenses i nedkant av mer påvirket furuskog i 100-200 meters høyde og går gradvis over mot fjellbjørkeskog mot fjellet. Avgrensning mot nordvest er diffus mot mer påvirket skog, mens bergstupene øst for Hisdalsneset (mot Hisdalsholet) er brukt som en naturlig østgrense. Topografien er dels jevn liside bare avbrutt av berghammer, noen små, slakere partier (bl. a. Jespersletta med sommerfjøs for Almskår) og et par mindre og en større bekkekløft (Hisdalen). Furusog dominerer (ca. 70%), men det er også partier med lauvdominert skog (bjørk- og ospesholt m.m. ca. 20%), vegetasjonsfattige berg og små innslag av edellauvskog (alm- og hasselskog ca. 10%).

Vegetasjon: Viktige typer er blåbærskog, lågurtskog og bærlingskog, men det forekommer også innslag av høgstaude- og småbregne- skog, røsslyngfuruskog og mindre flekker med alm-lindeskog. Sistnevnte er registrert både like øst for Almskår, i et par små kløfter mellom Almskår og Hisdalen, samt rett på østsiden av Hisdalen.

Kulturpåvirkning: Nyere inngrep mangler og området bærer generelt preg av å være svært lite besøkt av mennesker i nyere tid. Stien til Jespersletta (tidligere sommerfjøs hvor bare noen stokker er tilbake av veggene, MQ 673 618) og Almskårsetra vitner om tidligere bruk. Gamle stubber etter hogst, i første rekke av furu, er derimot vanlig over det meste av området. Hogstpåvirkningen har generelt vært størst i nedre og vestre deler og minst i Hisdalen. I sistnevnte område forekommer en del grov furugadd og grove furulæger i ulike nedbrytningsstadier, noe som vitner om at det her bare har vært 1-2 dimensjonshogster de siste par hundre årene. Antakelig er det her snakk om noe kontinuitet i grovt, dødt furuvirke, noe som forekommer svært sjeldent på Vestlandet.

Artsfunn: Det er funnet 20 rødlistete sopp (alle råtevedarter), en rødlistet råtevedmose, ei rødlistet karplante, en rødlistet insektart, minst

to rødlistede fuglearter og 6 rødlistede lavararter. Videre er det funnet en rekke sjeldne og kravfulle arter. Rødlistete sopparter: brun hvitkjuke *Antrodia albobrunnea* (NT, flere furulæger, en utpreget gammelskogsart knyttet til furu, står på lista over arter som er foreslått til Bernkonvensjonen), *Ceriporiopsis myceliosa* (EN –på furulåg), furuplett *Chaetoderma luna* (NT, gamle furulæger), ospelvitkjuke *Antrodia pulvinascens* (NT, råttens osp), lurvesøtpigg *Bankera fuligineoalba* (NT, på marka under furu), ospelvitkjuke *Ceriporiopsis aneirina* (råttens osp), begerfingersopp *Artomyces pyxidata* (NT, råttens osp), skorpepiggsopp *Gloiodon strigosus* (NT, råttens osp), korallpiggsopp *Hericium coralloides* (NT, råttens osp), *Hyphodontia halonata* (DD, gammel furulåg), narrepiggsopp *Kavinia himantia* (NT, råttens osp), blek svovelriske *Lactarius resimus* (NT), vedalgekølle *Multiclavula mucida* (NT, råttens osp), *Metulodontia nivea* (NT, morken ospelåg), *Oligoporus hibernicus* (NT, på furulåg), rustkjuke *Phellinus ferruginosus* (alm), svartsoneskjuke *Phellinus nigrolimitatus* (NT, død ved av furu), hornskinn *Phlebia cornea* (NT), *Skeletocutis lenis* (NT, morkne furulæger), *Skeletocutis kuehneri* (NT, morken furulæger) og taigakjuke *Skeletocutis stellae* (VU, gamle furulæger). Brun hvitkjuke regnes som overveiende urskogstilknyttet og er meget sjelden i oseaniske strøk av Skandinavia, den er også foreslått til Bernkonvensjonen. Den rødlistete barksoppen *Candelabrochaete septocystidiata* (EN) ble funnet på morken ospelåg på østsiden av Hisdalen. Dette er første funn i fylket - trolig en meget sjelden art (jfr. Eriksson m.fl. 1978), som hittil trolig ikke er funnet f.eks. i Sverige (jfr. Hallingbäck & Aronsson 1998). En rekke andre sjeldne og kravfulle vedboende sopp (ikke rødlistete) er registrerte, men det fører for langt å ramse opp disse her. Furu har flest vedboende rødlistearter (10 arter), fulgt av osp (8 arter). Marklevende sopp er lite undersøkt, men lokaliteten har potensial for kravfulle og rødlistede arter. Av rødlistete moser og lav er følgende funnet: grønnsko *Buxbauma viridis* (VU), rotnål (NT), bleikdoggnål (NT), almelav (NT), bleik kraterlav (VU), olivenfylllav (VU) og skorpefylllav *Fuscopannaria ignobilis* (VU). Av kravfulle moser ellers kan nevnes enkelte funn av heimose, pusledraugmose, råteflak og fingersaftmose på læger, samt kveilmose på bergvegger i rik lauvskog. Av busk- og bladlav opptrer lungenever-samfunnet enkelte steder godt utviklet, særlig like øst for Almskår (MQ 669 622) og i lauvskogen på østsiden av Hisdalen, med innslag av bl.a. rødlistearten skorpefylllav, samt kravfulle arter som buktporelav, kystnever og sølvnever. Karplantefloraen i furuskogen består bl.a. av rødflangre, vaniljerot og furuvintergrønn. De små partiene med varmekjær lauvskog er mer interessante, med innslag av arter som skogfaks, skogsvingel, fingerstarr, sanikel, svarterteknapp, trollbær, krossved og breiflangre. Fuglelivet er trolig typisk for skogsområder dominert av gammel furuskog og innslag av rikere lauvskog, men inneholder også kravfulle og interessante arter som kvitryggspett (NT), tretåspett (NT) og spurveugle. Insektafaunaen er knapt undersøkt, men ved Jesperslettet er billa *Orchesia fasciata* (NT) funnet.

Verdsetting: Strekinga fra Flå til Almskåra og for så vidt videre forbi Rottås i Tingvoll representerer en av de største og mest velutviklede furuskogsliene på Vestlandet. Den avgrensede lokaliteten er en av de mest interessante gammelskogsområdene i fylket, med et høyt innslag av sjeldne og rødlistede laav, moser og sopp. Lokaliteten gis dermed verdi A (svært viktig), og har trolig nasjonal verdi.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten ligger så avsides til at den antakelig er lite truet av inngrep, noe som også er en stor fordel for naturverdiene her, da disse skjøtter seg best selv.

Artsmangfold

Furu er klart dominerende treslag, og lauvtrær er sparsomme i mye av skogen. Et par ospelvit finnes likevel (særlig rundt 100-150 m oh.) og øverst står det litt bjørkeskog. I tillegg finnes litt alm (NT) ut mot stupa i øst, mens selje og rogn bare opptrer sparsomt.

I furuskogen er det meste av karplantefloraen sparsom og et fåtall trivielle arter forekommer. I lauvdominerte bestand i midtre deler av lia opptrer enkelte edellauvskogsarter som myske, lundgrønnaks og skogsvingel, og i almeskogen i øst kommer det også inn skogfaks og vårerteknapp. I tillegg er det et litt rikt parti på østsiden av bekken nær fjorden der bl.a. kvit skogfrue (NT) vokser.

Soppfungaen er relativt rik, ikke minst på vedboende arter knyttet til gamle furulæger og ospelæger, se bl.a. beskrivelser av kjerneområdene. I hvor stor grad funnene skal knyttes til Hisdalen eller til øvrige deler av fjordlia kan ofte diskuteres, men innenfor det som her er avgrenset som område er det på furulæger bl.a. funnet arter som svartsoneskjuke (NT), brun hvitkjuke (NT), *Skeletocutis lenis* (NT), furuplett (NT), taigakjuke (EN) og *Ceriporiopsis myceliosa* (EN). På osp er det bl.a. funnet korallpiggsopp (NT), begerfingersopp (NT), *Metulodontia nivea* (NT) og *Candelabrochaete septocystidiata* (EN). En må regne med at flere av artene som er funnet andre steder i fjordlia også opptrer her. Av marklevende sopp så er blågrå vokssopp (EN) funnet nær fjorden i nedre deler, samt arter som gullkremle og gul fluesopp oppe i rik lauvskog på østsiden av bekken. Potensialet for kravfulle marklevende sopp er ganske høyt, jf også funn lenger vest i samme fjordli.

Når det gjelder lav så opptrer lungenever-samfunnet stort sett sparsomt innenfor området, med et viktig unntak av den rike lauvskogen ut mot stupa øst for bekken. Foruten de vanlige artene så finnes det der også noe sølvnever og buktporelav. I samme område er det i tillegg innslag av enkelte typiske mosearter for samme samfunn, samt at det er gjort et par funn av grønnsko (VU) på morkne ospelæger. For øvrig er rotnål (NT) funnet på gammel furugadd oppe i lia på vestsiden av bekken, og heimose og rødmuslingmose på furulæger nede i kløfta.

For fugl er fjordlia ganske rik på spettearter. Ikke så mange er påvist innenfor Hisdalen, men grønnspett opptrer fast og hekker utvilsomt. Gråspett (NT) er hørt i vestkant av området, mens kvitryggspett (NT) fortsatt ikke er påvist, men sannsynlig forekommende.

I alt er det så langt påvist 15 rødlistearter i og inntil selve Hisdalen. Dette omfatter to karplanter (NT), 11 sopp (4 EN, 7 NT), en fugl (NT) og en mose (VU). Potensialet for å finne flere rødlistearter er stort, og innenfor den fjordløse skoglia der Hisdalen utgjør en mindre del, er godt over 30 rødlistearter hittil påvist.

Tabell: Artsfunn i Hisdalen, Sunndal. Kolonnen **Totalt antall av art** summerer opp antall funn innenfor området. 0 betyr at artsfunnet ikke er tallfestet, men begreper som mye, en del, sparsomt, spredt o.l. er brukt. Det store tallet i kolonnen **Funnet i kjerneområde** henviser til hvilke kjerneområder arten er funnet. Det lille tallet angir hvor mange funn som er gjort i hvert kjerneområde. 0 betyr tekstlig kvantifisering. Små tall uten kjerneområdenummer angir funn utenfor kjerneområder.

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødliste-status	Totalt antall av art	Funnet i kjerneområde (nr)
Spettefugler	Picus canus	Gråspett	NT	1	2 ₁
Almefamilien	Ulmus glabra	Alm	NT	35	1 ₅ 2 ₃₀
Orkidéfamilien	Cephalanthera longifolia	Hvit skogfrue	NT	5	1 ₅
Erteblomstfamilien	Lathyrus vernus	Våretekknapp		25	1 ₅ 2 ₂₀
Grasfamilien	Brachypodium sylvaticum	Lundgrønnaks		100	1 ₅₀ 2 ₅₀
	Bromus benekenii	Skogfaks		30	2 ₃₀
	Festuca altissima	Skogsvingel		55	1 ₅ 2 ₅₀
Bladmoser	Buxbaumia viridis	Grønsko	VU	31	2 ₃₁
Levermoser	Anastrepta orcadensis	Heimose		1	2 ₁
	Mylia taylorii	Rødmuslingmose		1	2 ₁
Busk- og bladlav	Degelia plumbea	Vanlig blåfittlav		50	2 ₅₀
	Lobaria amplissima	Sølvnever		10	2 ₁₀
	Lobaria pulmonaria	Lungenever		30	2 ₃₀
	Pannaria conoplea	Grynfittlav		30	2 ₃₀
Skorpelav	Microcalicium ahlneri	Rotnål	NT	1	2 ₁
Sopp markboende	Amanita mappa	Gul fluesopp		1	2 ₁
	Hygrophorus atramentosus	Blågrå vokssopp	EN	1	1 ₁
	Russula aurea	Gullkremle		1	2 ₁
Sopp vedboende	Antrodia albobrunnea	Brun hvitkjuke	NT	3	2 ₃
	Artomyces pyxidatus	Begerfingersopp	NT	2	2 ₂
	Candelabrochaete septocystidia		EN	1	2 ₁
	Ceriporiopsis myceliosa		EN	1	2 ₁
	Chaetoderma luna	Furuplett	NT	1	2 ₁
	Hericium coralloides	Korallpiggsopp	NT	1	2 ₁
	Metulodontia nivea		NT	1	2 ₁
	Phellinus nigrolimitatus	Svartsonekjuke	NT	5	2 ₅
	Skeletocutis lenis		NT	5	2 ₅
	Skeletocutis stellae	Taigakjuke	VU	1	2 ₁

Avgrensning og arrondering

Hisdalen ligger godt plassert innenfor ei relativt lang (7-8 km) vegløs fjordli, som omtrent er helt uten nyere inngrep. Bortsett fra det nedlagte gardsbruket Almskåra (brukes nå som sommersted bare, primært med tilgang via båt), mangler det på denne strekningen helt veier, granplantefelt, kraftlinjer m.v.

Arronderingen av dalen er derfor i sin helhet bestemt av naturgitte forhold med snaufjellet ovenfor og fjorden på nedsiden. I fjordlia så er det delvis klare grenser mot mer påvirket skog i nordvest (nær Havdalen i Tingvoll kommune) og noe mer uklar grense i øst (rundt Flå og mot Oppdøl) for hele storområdet. For selve Hisdalen isolert sett, er det ei topografisk naturlig grense ved noen uframkommelige berghamre knappe 500 meter sørøst for bekken, mens det er svært diffus grense mot fjordlia nordvestover (Jordal 2004 har da også inkludert dette i to lokaliteter i sin naturtypekartlegging).

Samlet sett må arronderingen betraktes som relativt god, der det er mulig å benytte trekke naturlige og/eller praktiske grenser rundt hele kløfta. Det må likevel presiseres at den utgjør en sentral, men mindre del av ei stor, meget verdifull fjordli.

Andre inngrep

Andre inngrep mangler. Det går bare et enkelt hjortetråkk gjennom lia som krysser bekken ca 100 m o.h. Det har sannsynligvis bare vært begrenset med husdyrbeite her før, og spor etter hustuffer m.v. er ikke sett. Fjordlia innenfor Almskåra benyttes i våre dager bare av enkelte hjortejegere og en og annen turgåer. Skader på alm etter hjortegnag opptrer flere steder.

Vurdering og verdisetting

Hisdalen er en bratt og kort bekkeløft/gryte på nordsiden av Sunndalsfjorden. Området har i liten grad typiske bekkeløft-kvaliteter, men store verdier knyttet til gammel furuskog, dels også gammel lauvskog, rik edellauvskog og kalkskog.

Området er i uvanlig liten grad preget av menneskelige inngrep og kontinuiteten i gamle trær og dødt trevirke meget god i et regionalt perspektiv. Arronderingen er derfor også god, men kompliseres av at Hisdalen utgjør en mindre del av ei stor, lite påvirket fjordli, der det er naturlig å trekke grensene for et forvaltningsområde vesentlig utenfor dette dalføret.

Det er tidligere avgrenset to verdifulle naturtyper som fanger opp vesentlige deler av området, og dette er videreført her. Innenfor Hisdalen er minst 15 rødlistearter så langt kjent, men det er funnet vesentlig flere arter når hele fjordlia trekkes inn.

I forhold til mangelanalyser for skogvern i Norge (Fremstad mf.l. 2002, 2003) så fanger Hisdalen isolert sett godt opp kvaliteter knyttet til gammel furuskog med urørt preg og rødlistearter. Den er samtidig en del av et stort, intakt skogområde og har også klare kvaliteter knyttet til rik edellauvskog og kalkskog.

Samlet får Hisdalen isolert sett 4 poeng og vurderes som regionalt til nasjonalt verdifull. Den er samtidig en del av et stort område som er vurdert å ha ****-stjerner av Holtan (2006) og der kartleggingen i 2008 ikke endrer på denne vurderingen.

Tabell: Kriterier og verdisetting for kjerneområder og totalt for Hisdalen, Sunndal. Ingen stjerner (0) betyr at verdien for kriteriet er fraværende/ ubetydelig. Strek (-) betyr ikke relevant. Se ellers kriterier for verdisetting i metodekapittelet. Forkortelser; UR = urørthet, DVM = død ved mengde, DVK = død ved kontinuitet, GB = gamle bartær, GL = gamle løvtrær, GE = gamle edelløvtrær, TF = treslagsfordeling, VA = Variasjon, TVA = treslagsvariasjon, VVA = vegetasjonsvariasjon, RI = rikhet, AM = arter, ST = størrelse, AR = arondering, FOR = Fosserøyk. For kjerneområder er kun variasjon vurdert som en kombinasjon av topografi og vegetasjon. For området samlet er det delt i to ulike vurderinger.

Kjerneområde	UR	DVM	DVK	GB	GL	GE	TF	VA	TVA	VVA	RI	AM	ST	AR	FOR	Samlet verdi
1 Sunndalsfjorden nordside: Almskåra-Hisdalen nedre del	***	**	**	**	**	**	***	***	-	-	**	***	-	-	-	***
2 Sunndalsfjorden nordside: Almskåra-Hisdalen øvre del	***	**	***	***	**	**	***	***	-	-	**	***	-	-	-	***
Totalt for Hisdalen, Sunndal	***	***	***	***	**	**	**		**	**	**	***	**	***	0	4

Referanser

Artskart 2009. Artsdatabanken & GBIF Norge, internett. <http://artskart.artsdatabanken.no/>

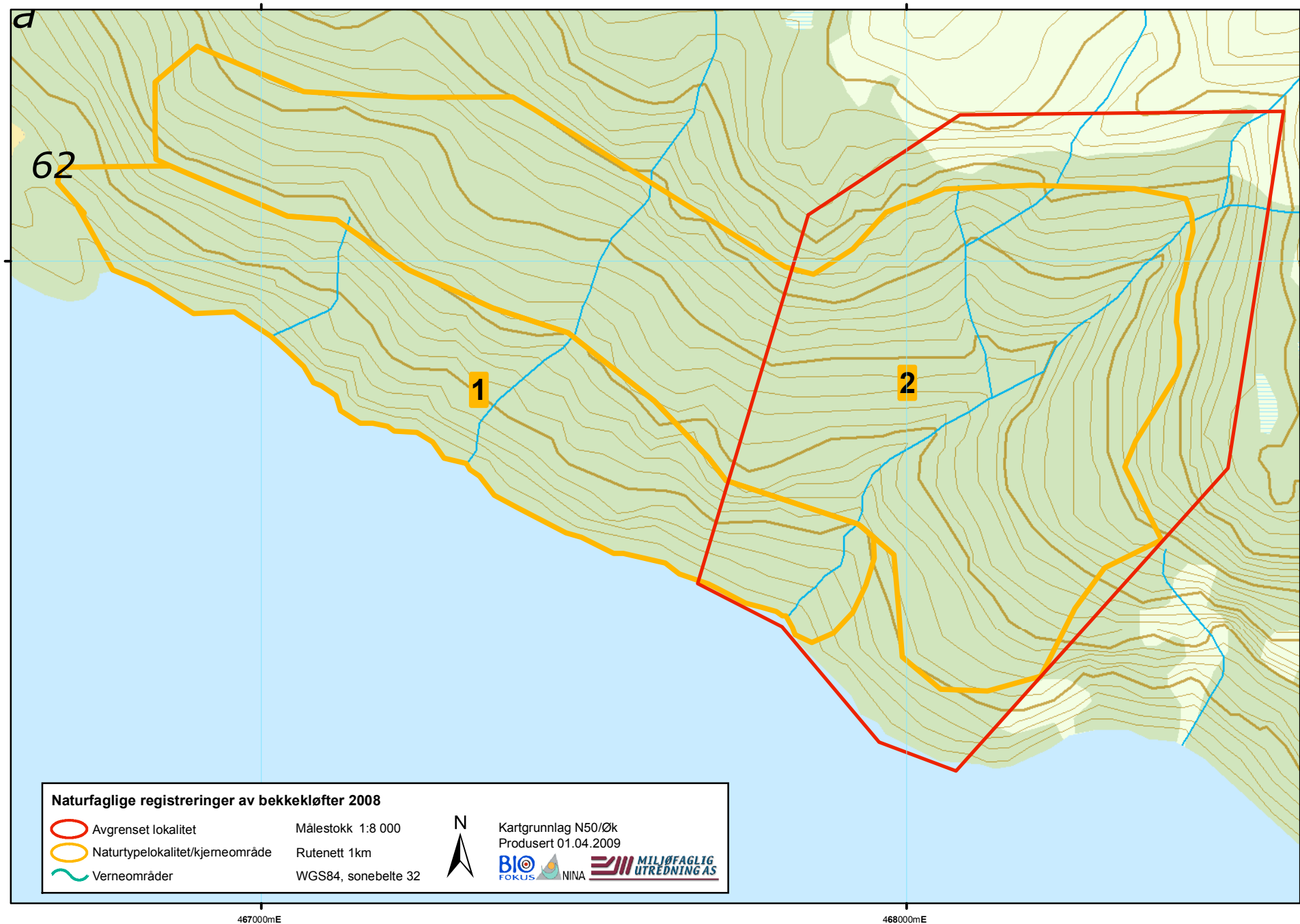
Holtan, D. 2006: Unike skoger i Norge - forslag til vern. Rapport, Norges Naturvernforbund, skogutvalget. 154 s.

Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - en kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune, rapport. 262 s.

Moen, A., 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss, 199 s.

Naturbase 2009. Direktoratet for Naturforvaltning. http://dnweb12.dirnat.no/nbinnsyn/NB3_viewer.asp

Hisdalen (Sunddal, Møre og Romsdal).

Bilder fra området Hisdalen, Sunndal

Oversiktsbilde over lia på nordsiden av Sunndalsfjorden, tatt fra sørsiden (nær Jordalsgrend). Hisdalen ligger ganske sentralt plassert i motivet. Foto: Geir Gaarder

Frodig, gammel alm-hasselskog på østsiden av kløfta. Flere kravfulle og rødlistede arter opptrer i dette skogsområdet. Foto: Geir Gaarder

Vestre grein av kløfta like ovenfor delet noe oppe i dalen. Den er trang og skjærer seg ned i hardt fjell. Foto: Geir Gaarder

Gammel furuskog med spredte innslag av gadd, høgstubber og gamle læger oppe i lia på østsiden av dalen. Foto: Geir Gaarder